

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri
üzrə prorektor v.i.e:

" _____ " _____ dos. Zaur Məmmədov
2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 6004004 -"İqtisadiyyat"

Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

I.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "Əməyin iqtisadiyyatı"

Fənn proqramı: Kafedranın 22.12. 2025-cü il 04 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.

Fənnin kodu: IPF-B17

Tədris ili: IV (2025-2026). Semestr: VIII

Ümumi tədris yükü: 40 saat.Auditoriya yükü, 14 saat- (10s. mühazirə, 4 saat seminar)

Təhsilalma forması: Qiyabi

Fənnin tədris dili: Azərbaycan

AKTS üzrə kredit: 4

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: dos. Qarayev Natiq Ənvər oğlu

Kafedranın hüquqi ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a

Məsləhət saati: V gün: saat 12⁰⁰-13⁰⁰

E-mail ünvanı: natiq_qarayev@rambler.ru

III. Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodiki materiallar:

1. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi.Bakı – 1999
2. «Məşğulluq haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Bakı –2002
3. T.Ə.Quliyev. "Əməyin iqtisadiyyatı və sosialogiyası". Bakı- 2013. 828 s.
4. T.Q.Əliyev, S.T.Əliyev. İnsan resurslarının idarə edilməsi. Bakı,ADNA,2002. 303 s.
5. Muradov Ş.M. İnsan potensialı: əsas meyllər, reallıqlar, problemlər. Bakı,Elm,2004.
6. Бычкин В.Б. Организация и нормирования труда. М.»Экономика»,2007

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq, "İqtisadiyyata giriş", "Karyera planlaması" və "Yumşaq bacarıqlar" kimi fənlərin tədrisi zəruridir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "İqtisadi hüquq" "Sərt bacarıqlar" və "Regional iqtisadiyyat" fənlərinin tədrisinə ehtiyac vardır.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:Əməyin iqtisadiyyatı bütün təşkilatlarla əlaqədar olan bir tədris və elmi fəndir. Bu fənnin başlıca məqsədi hər bir təsərrüfat subyektiində çalışan əməkdaşların fəaliyyətinin səmərəli təşkili və onlardan məqsədyönlü istifadə etməkdən ibarətdir. Təşkilat və müəssisələrdə elə bir məsələ yoxdur ki, nəticə etibarilə əmək resursları ilə əlaqədar olmasın. Bu baxımdan, Əməyin iqtisadiyyatı həm çoxcəhətli istehsal sistemləri, həm də kompleks problemlərlə bağlıdır.Əməyin iqtisadiyyatı fənninin məqsədi bütövlükdə insan resurslarının idarə edilməsi sahəsində mövcud problemləri

(təcrübədə özünü doğrultmuş, sınaqdan çıxmış ümumi və xüsusi iqtisadi və sosial məqsədləri) və problemlrin həlli üzrə müvafiq qərarların qəbul edilməsini özündə ehtiva edir.

VII. Davamiyyətə qoyulan tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbənin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir: 50 bal semestr dövründə (o cümlədən 20 bal məşgələ dərslərində fəaliyyətə, 30 bal isə kollektiviumun nəticələrinə görə verilir), 50 bal isə imtahanda (hər bir bilet 5 sualdan ibarət olmaqla 10 balla qiymətləndirilir) toplayır.

Seminar ərzində minimum 1 dəfə kollokvium keçiriləcəkdir. Tələbə kollokviumda iştirak etmədikdə jurnalda 0 (sıfır) bal qeyd olunur.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Qiymətləndirmə meyarları aşağıdakılardan ibarətdir:

-10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

-3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı **17 bal**dan az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr dövründə tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Tələbənin yekun qiyməti imtahana qədər və imtahanda toplanmış ballar cəmlənməklə aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

Yekun qiyməti qeyri-kafi olan tələbə kursu bitirməmiş sayılır və onu növbəti ildə həmin fənn üzrə dərslərdə iştirak etmək şərtilə yenidən verməlidir.

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülür.

X. Təqvim planı: Mühazirə 10 saat, Seminar 4 saat. Cəmi 14 saat

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Mühazirə	
		Saat	tarix
1	2	3	4
1.	Mövzu 1. «Əməyin iqtisadiyyatı» kursunun predmeti, məzmunu və vəzifələri, əhali, əmək ehtiyatları və əmək potensialı, işçi qüvvəsinin təkrar istehsalı və iş qüvvəsinin təkrar istehsalının fazaları və onları tənzimləyən iqtisadi qanunlar sistemi Plan: 1. Əmək və onun növləri. 2. «Əməyin iqtisadiyyatı» elmi fənn kimi və onun predmeti. 3. «Əməyin iqtisadiyyatı» kursunun məzmunu və vəzifələri. 4. Əhali idarəetmə və elmi dərkətmənin obyekt kimi. Demografiya və iqtisadiyyat 5. Əhəlinin təkrar istehsalı və quruluşu 6. Əmək potensialı, əmək ehtiyatları, iqtisadi fəal və qeyri-fəal əhali 7. İşçi qüvvəsinin, əhəlinin təkrar istehsalının əsas xüsusiyyətləri, tarixi şərtləri. 8. Əmək ehtiyatları və onlardan istifadə 9. Əhəlinin miqrasiyası 10. "Əmək qabiliyyəti" və "iş qüvvəsi" anlayışlarının məzmunu 11. İş qüvvəsinin təkrar istehsalının fazaları 12. İş qüvvəsinin istehsalını və təkrar istehsalını tənzimləyən qanunlar sistemi 13. Xalq təsərrüfatının işçi qüvvəsilə təmin olunma mənbələri	2	
2.	Mövzu 2: Əmək bazarı və məşğulluq əmək resurslarının reallaşmasının başlıca sferası kimi, əmək bazarı və onun tənzimlənməsi və müssisələrin sosial təşkili Plan: 1. Məşğulluq, məşğulluğun dövlət siyasəti və məşğulluğun strukturu 2. Keçid dövründə məşğulluğun əsas meyilləri və məşğulluq prinsipləri 3. Məşğulluğun beynəlxalq standartlar üzrə təsnifatı və növləri 4. ETT və işçi qüvvəsinin yenidən bölüşdürülməsi problemi	2	

	5. Əmək bazarının təhlili iş qüvvəsinin idarə edilməsinin mühüm metodu kimi 6. Əmək bazarının tənzimlənməsi 7. Əmək bazarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri 8. Əmək bazarının növləri və onların seqmentləşdirilməsi 9. Əmək bazarı çevikliyi 10. Əmək bazarı modelləri 11. İşsizlik və onun formaları 12. Əmək bazarının tənzimlənməsi 13. Müəssisə haqqında anlayış. 14. Sosial proseslər və sosial situasiyalar. 15. Kollektiv sosial proseslərin idarə olunmasının subyekt ikimi. 16. Kollektivin sosioloji nəzəriyyəsinin formalaşması. 17. Müəssisə və sosial qrupların qarşılıqlı əlaqəsi.		
3.	Mövzu 3: İstehsalın səmərəliliyinin yüksəldilməsi və təsir edən amillər, heyətin əməyinin elmi təşkili və Əmək fəaliyyətinin idarə edilməsində əmək davranışı və əməyin motivləşdirilməsi <i>Plan:</i> 1. Bazar sistemi və əməyin səmərəliliyi 2. Əmək məhsuldarlığına təsir edən amillərin təsnifatı 3. Əmək məhsuldarlığının ölçülməsi üsulları, üstün və çatışmayan cəhətləri 4. İstehsal güclərindən istifadənin əmək məhsuldarlığına təsiri 5. Əmək intizamının möhkəmləndirilməsi və onun əmək məhsuldarlığına təsiri 6. İş vaxtından istifadə 7. Əməyin təşkilinin təkmilləşdirilməsi bazar sisteminin mütləq tələbi kimi 8. Əməyin elmi təşkili anlayışı tarixi, istiqamətləri və səviyyəsi 9. ƏET-nin planlaşdırılması 10. ƏET sistemində əmək bölgüsü və əmək kooperasiyası 11. İş yerlərinin təşkili 12. İdarəçilik əməyinin elmi təşkili. Tələbat və əmək fəaliyyəti 13. Mənafe və əmək fəaliyyəti 14. Əmək fəaliyyətinin motivləşdirilməsi 15. Əmək intizamı sosial hadisə kimi 16. Sosial nəzarət; mahiyyəti, əhəmiyyəti və növləri 17. İşçilərin özünüdərk etməsi və mənəvi dəyərlər problemi	2	
4.	Mövzu 4. Müəssisələrdə sosial nəzarət, kadr siyasəti, kadrlarla aparılan iş və kadr strategiyası	2	

	Plan: 1. Sosial nəzarətin mahiyyəti, növləri və funksiyaları. 2. Əməkferasındanormalarvənormativlər. 3. Sosialdavranış, onunnövlərivəmodelləri. 4. İqtisadidavranış. 5. Əməkintizamısosialhadisəkimi. 7. Müasir dövrün kadr siyasəti və iş üslubu 8. Əhalinin təhsil potensialı və kadr seçimi problemləri 9. Demokratiya və rəhbər işçinin iş üslubu 10. Şirkətlərin kadrla bağlı xərcləri və kadr auditi, kadr informasiyası 11. Karyera və onun idarə edilməsi. Kadrların rotasiyası 12. Kadrların formalaşmasında təşkilati struktur və onun layihələndirilməsi 13. Qiymətləndirmə və attestatsiya - kadrlarla aparılan işin başlıca atributu kimi 14. Yeni işçilərin işə qəbulu, testləşdirilməsi. seçilməsi, yerləşdirilməsi və öyrədilməsi 15. Təşkilat və müəssisələrə məsləhətçinin cəlb edilməsi və qiymətləndirilməsi		
5.	Mövzu 5: Əmək fəaliyyətində kadrların peşə-ixtisas hazırlığı, Əməyin ödənilməsinin təşkili və idarə edilməsi və münaqişələr. Münaqişəli situasiyalar və onların idarə edilməsi Plan: 1. Peşə meyli və peşə seçimi motivləri 2. Gənclərin peşə seçimi problemləri və əməyə uyğunlaşma 3. Fəhlə kadrlarının hazırlanması və ixtisasının artırılması sistemi 4. Kadr hazırlığında struktur dəyişikliklərinin nəzərə alınması 5. Peşə hazırlığı və işçinin əmək bazarında rəqabət qabiliyyəti 6. İşçi heyətinin marketinqi 1. Əmək haqqının mahiyyəti, real əmək haqqı və real gəlir 2. Əmək haqqı - iş qüvvəsinin qiyməti kimi 3. Əmək haqqının təşkilinin əsas prinsipləri və üsürləri 4. Əmək məhsuldarlığı artımının əmək haqqının artımını qabaqlaması prinsipi 5. Fəhlələrin əməyinin ödənilməsinin forma və sistemləri 6. Əmək fəaliyyətinin idarə edilməsinin münaqişə problemləri 7. Müəssisədaxili münaqişələrin növləri və onların meydana çıxmasına təsir edən amillər 8. Əmək prosesində münaqişə situasiyası və onun həlli	2	

yolları		
9. Münaqişə və sosial partnyorluq (tərəfdaşlıq) problemi		
10. Ünsiyyət və kollektivin birliyi		
Cəmi:		10

XI.Fənn üzrə tələblər: Tələbə fənninin öyrənilməsi tələbələrə əmək resurslarının axtarılması, seçilməsi, adaptasiyası və formalaşmasını həmçinin, kadr nəzarəti və kadr planlaşdırılmasının həyata keçirilməsini asanlaşdırır. İşçiləri motivasiyalı idarə etməni, fəaliyyət zamanı əməkdaşlar arasında baş verən münaqişələri həll etməyi və vəziyyətə nəzarəti ələ almağı eləcədə iş fəaliyyətinin idarə olunmasının səmərəliliyinin qiymətləndirməsini təmin edir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- İstehsal amilləri bazarını təhlil etməyi bacarmaq
- Əmək bazarının xüsusiyyətlərini bilmək
- Əmək təklifinə təsir edən amilləri şərh etməyi bacarmaq
- Əmək tələbinə təsir edən amilləri qısa və uzun dövrdəki fərqlərini bilmək
- Əmək bazarında tələb təklif analizi etməyi bacarmaq
- Əmək haqqı nəzəriyyələrini şərh etməyi bacarmaq

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollokvium sualları:

1. Əmək və onun növləri
2. Əhalinin təkrar istehsalı və quruluşu
3. Əmək ehtiyatları və onlardan istifadə
4. "Əmək qabiliyyəti" və "iş qüvvəsi" anlayışlarının məzmunu
5. İş qüvvəsinin istehsalını və təkrar istehsalını tənzimləyən qanunlar sistemi
6. Məşğulluq, məşğulluğun dövlət siyasəti və məşğulluğun strukturu.
7. Əmək bazarının təhlili iş qüvvəsinin idarə edilməsinin mühüm metodu kimi
8. Əmək bazarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri
9. Əmək bazarı və onun tənzimlənməsi
10. Kollektiv-sosial proseslərin idarə olunmasının subyektivi kimi

XV. İmtahan sualları:

1. Əmək və onun növləri.
2. «Əməyin iqtisadiyyatı» elmi fənn kimi və onun predmeti.
3. «Əməyin iqtisadiyyatı» kursunun məzmunu və vəzifələri.
4. Əhali idarəetmə və elmi dərkətmənin obyektivi kimi. Demografiya və iqtisadiyyat
5. Əhalinin təkrar istehsalı və quruluşu
6. Əmək potensialı, əmək ehtiyatları, iqtisadi fəal və qeyri-fəal əhali
7. Əmək ehtiyatları və onlardan istifadə
8. Əhalinin miqrasiyası
9. "Əmək qabiliyyəti" və "iş qüvvəsi" anlayışlarının məzmunu
10. İş qüvvəsinin təkrar istehsalının fazaları
11. İş qüvvəsinin istehsalını və təkrar istehsalını tənzimləyən qanunlar sistemi

12. Xalq təsərrüfatının işçi qüvvəsilə təmin olunma mənbələri
13. Məşğulluq, məşğulluğun dövlət siyasəti və məşğulluğun strukturu
14. İşsizlik, onun formaları
15. ETT və işçi qüvvəsinin yenidən bölüşdürülməsi problemi
16. Əmək bazarının təhlili iş qüvvəsinin idarə edilməsinin mühüm metodu kimi
17. Əmək bazarının tənzimlənməsi
18. Əmək bazarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri
19. Əmək bazarının növləri və onların seqmentləşdirilməsi
20. Müəssisə və sosial qrupların qarşılıqlı əlaqəsi.
21. Bazar sistemi və əməyin səmərəliliyi
22. Əmək məhsuldarlığına təsir edən amillərin təsnifatı
23. Əmək məhsuldarlığının ölçülməsi üsulları, üstün və çatışmayan cəhətləri
24. Əməyin təşkilinin təkmilləşdirilməsi bazar sisteminin mütləq tələbi kimi
25. Əməyin elmi təşkili anlayışı tarixi, istiqamətləri və səviyyəsi
26. İdarəçilik əməyinin elmi təşkili
27. Mənafeələr və əmək fəaliyyəti
28. Əmək intizamı sosial hadisə kimi
29. İşçilərin özünüdərk etməsi və mənəvi dəyərlər problemi
30. Sosial və iqtisadidavranış.
31. Müasir dövrün kadr siyasəti və iş üslubu
32. Demokratiya və rəhbər işçinin iş üslubu
33. Karyera və onun idarə edilməsi. Kadrların rotasiyası
34. Qiymətləndirmə və attestasiya - kadrlarla aparılan işin başlıca atributu kimi
35. Yeni işçilərin işə qəbulu, testləşdirilməsi, seçilməsi, yerləşdirilməsi və öyrədilməsi
36. Peşə meyli və peşə seçimi motivləri
37. Gənclərin peşə seçimi problemləri və əməyə uyğunlaşma
38. Əmək haqqının mahiyyəti, real əmək haqqı və real gəlir
39. Fəhlələrin əməyinin ödənilməsinin forma və sistemləri
40. Əmək fəaliyyətinin idarə edilməsinin münaqişə problemləri

"Əməyin iqtisadiyyatı" fənninin sillabusu 6004004- "İqtisadiyyat" ixtisası üzrə tədris planı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir ("22.12.2025-ci il, protokol-Nº- 04").

Kafedra müdirini v.i.e.

Fənn müəllimi:

dos.G.T.Əliyeva

dos.N.Ə.Qarayev